

Asia: VN/21301/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi hoitotakuusta

Lausunnonantajan lausunto

Onko vastaaja

Hyvinvointialue (ml. Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä)

Kannatatteko hoitoon pääsyn 7 vuorokauden enimmäisajasta luopumista ja 14 vuorokauden säätämistä pysyväksi hoitoon pääsyn enimmäisajaksi perusterveydenhuollon avosairaanhoidossa?

Kyllä

Mitä toimia alueellanne/toiminnassanne on tehty ja ollaan tekemässä 14 vuorokauden hoitotakuuseen pääsemiseksi?

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue puoltaa 14 vuorokauden säätämistä pysyväksi hoitoon pääsyn enimmäisajaksi perusterveydenhuollon avosairaanhoidossa. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa todetaan, että 14 vuorokauden hoitotakuu on suuri muutos pitkään voimassa olleeseen kolmen kuukauden hoitotakuuseen verrattuna, ja muutoksessa onnistuminen edellyttää laaja-alaista perusterveydenhuollon kehittämistä.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella on otettu käyttöön useita toimintamalleja sekä kehittämis- ja arviointitoimia 14 vuorokauden hoitotakuuseen pääsemiseksi. Asiakkaiden segmentaatio ja asiakasryhmittäisiä toimintamalleja korostetaan, palvelujen jatkuvuus pyritään turvaamaan, laatua ja vaikuttavuutta kehitetään ja henkilöstön pysyvyyteen sekä työhyvinvointiin panostetaan. Palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden turvaamiseksi hyvinvointialue arvioi palvelujen vaikuttavuutta.

Vuoden 2023 aikana Vantaan ja Keravan terveysasemilla on otettu käyttöön niin sanottu ratkaisijatiimimalli. Mallin tavoitteena on parantaa terveysasemapalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta sekä hoidon jatkuvuutta. Lisäksi hyvinvointialueen terveysasemilla käynnistetään syksyllä 2023 omatiimimalli, jonka avulla pyritään turvaamaan pysyvät hoitosuhteet. Malli laajenee vuoden 2024 aikana kaikille hyvinvointialueen terveysasemille.

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen kasvava kysyntä vaatii resursointia, hoitopolkujen kehittämistä ja yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Terapiat etulinjaan -toimintamallin tavoitteena on lievien ja keskivaikeiden mielenterveyden häiriöistä kärsivien henkilöiden hoitoon pääsyn nopeuttaminen. Terapianavigaattori toimii osana hoidontarpeenarviointia, lisäksi käytössä ovat uudet näyttöön perustuvat psykososiaalisen hoidon menetelmät, ohjattu omahoito ja kognitiivinen lyhytterapia. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen saatavuuden parantamiseksi hyvinvointialue on päättänyt laajentaa myös matalan kynnyksen palveluja. Walk in -tyyppinen ajanvaraukseton vastaanottotyö moniammatillisessa tiimissä nopeuttaa palveluihin pääsyä sekä ehkäisee ongelmien komplisoitumista.

Henkilöstötilanteen pito- ja vetovoiman parantamiseksi hyvinvointialue on aloittanut palkkajärjestelmän yhteensovittamisen valtakunnallisten sopimusten mukaisesti. Lisäksi edistetään henkilökohtaisia palkitsemisjärjestelmiä. Rekrytointiin panostetaan ja henkilöstön työn sujuvuutta ja henkilöstökokemusta arvioidaan säännöllisesti.

Mitä haasteita alueellanne on tiukentuvan hoitotakuusääntelyn noudattamisessa?

Pääministeri Orpon hallituksen ohjelmassa esitetään, että enimmäisaikavaatimuksen keventäminen vähentäisi hyvinvointialueiden kustannuksia. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen taloustilanne on haasteellinen ja vaikuttaa osaltaan myös hoitotakuun toimeenpanoon. Hyvinvointialue valmistelee par aikaa uudistusohjelmaa, jolla pyritään turvaamaan asukkaiden palvelut ja sovitetaan palvelujärjestelmä tulevien taloussuunnitelmakausien valtion rahoituskehykseen. Mahdollinen siirtyminen 7 vuorokauden hoitotakuuseen vaikeuttaisi edelleen hyvinvointialueen taloustilannetta.

COVID-19-pandemian synnyttämä palveluvelka vaikuttaa yhä hyvinvointialueen palvelukykyyn ja siten myös hoitotakuun toteutumiseen. Lisäksi hyvinvointialueen järjestäytyminen on vaatinut runsaasti voimavaroja. Muutostyö on saatu suurelta osin valmiiksi, mutta työ palvelujen uudistamiseksi on päässyt vasta käyntiin.

Hallituksen esityksessä hoitoon pääsyn enimmäisajasta säädettyä arvioitiin toimeenpantavuuden kannalta suurimmaksi riskiksi henkilöstön saatavuuteen liittyvät seikat. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella haasteellinen henkilöstötilanne erityisesti hoitohenkilöstön osalta vaikeuttaa hoitotakuun toteutumista. Taloudelliset resurssit, riittävät vakanssimäärät (kaikissa perusterveydenhuollon ammattiryhmissä), sekä riittävä saatavilla oleva koulutettu työvoima ovat edellytyksenä sille, että lisääntyvään avosairaanhoidon tarpeeseen voidaan vastata.

Yksityinen palveluntuottaja tukee julkista perusterveydenhuollon palvelujärjestelmää. Henkilöstöresurssipula perusterveydenhuollossa ei saa johtaa siihen, että huomattava osa palveluista toteutetaan ostopalveluilla tai palveluseleillä. Ostopalvelujen lisääminen voi vaikuttaa myös hoidon jatkuvuuden heikentymiseen ja palvelujen pirstaloitumiseen.

Terveystieteiden tutkimuskeskus 51 §:ssä säädetään yhteyden saamisesta perusterveydenhuollon yksikköön ja hoidon tarvetta koskevasta arviosta. Hyvinvointialueen on järjestettävä toimintansa siten, että potilas voi saada arkipäivisin virka-aikana saman päivän aikana yhteyden terveyskeskukseen tai muuhun perusterveydenhuollon toimintayksikköön. Myös kyseisen pykälän toimeenpano edellyttää hyvinvointialueelta resursseja ja toiminnan uudelleen organisointia.

Miten arvioitte tilanteen kehittyvän?

Useat kehittämistoimet ja jatkuva arviointi edistää 14 vuorokauden hoitotakuun toteutumista Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella. Kuitenkin talouden, palveluvelan ja henkilöstötilanteen haasteet ovat merkittäviä. Hyvinvointialue kannattaa pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmaa, jossa esitetään hoitoon pääsyn 7 vuorokauden enimmäisajasta luopumista.

Avovastaus

-

Åhlgren Paulina
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue